

U S T A W A

z dnia

ustawa o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje:

- 1) zasady działania środków komunikowania społecznego;
- 2) prawa i obowiązki dziennikarzy;
- 3) działalność wydawniczą i dziennikarską środków komunikowania społecznego;
- 4) zadania i organizację Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego i jego organów.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) czasopismo – druk periodyczny ukazujący się nie częściej niż raz w tygodniu, a nie rzadziej niż raz w roku; przepis ten stosuje się odpowiednio do przekazu za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu innego niż określony w pkt 2;

¹⁾ Niniejszą ustawą:

- 1) zmienia się: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, ustawę z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawę z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, ustawę z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej, ustawę z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, ustawę z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym, ustawę z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym, ustawę z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, ustawę z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, ustawę z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich, ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa i ustawę z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych
- 2) uchyla się: ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe i ustawę z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych.

- 2) dziennik – ogólnoinformacyjny druk periodyczny lub przekaz za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu, ukazujący się częściej niż raz w tygodniu;
- 3) dziennikarz – osobę zajmującą się redagowaniem, tworzeniem lub przygotowywaniem materiałów w środkach komunikowania społecznego, pozostającą w stosunku pracy z redakcją albo zajmującą się taką działalnością na rzecz i z upoważnienia redakcji; dziennikarzem jest także osoba redagująca, tworząca lub przygotowująca materiały w środkach komunikowania społecznego, działających bez powołania redakcji;
- 4) materiał w środku komunikowania społecznego – każdy opublikowany lub przekazany do opublikowania w środku komunikowania społecznego tekst albo obraz o charakterze informacyjnym, publicystycznym, dokumentalnym lub innym, niezależnie od środków przekazu, rodzaju, formy, przeznaczenia czy autorstwa;
- 5) redakcja – jednostkę organizującą proces przygotowywania, w tym zbierania, oceniania i opracowywania materiałów do publikacji w środku komunikowania społecznego;
- 6) redaktor – dziennikarza decydującego lub współdecydującego o publikacji materiałów w środkach komunikowania społecznego;
- 7) redaktor naczelny – osobę posiadającą uprawnienia do decydowania o całokształcie działalności redakcji;
- 8) rzetelność – precyzyjne, zgodne z prawdą przedstawianie informacji stanowiących przedmiot materiału w środku komunikowania społecznego, oparte na zasadach równego traktowania osób i organizacji niezależnie od ich statusu społecznego, gospodarczego i politycznego oraz bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną;
- 9) środek komunikowania społecznego:
 - a) prasa – publikacje periodyczne, które nie tworzą zamkniętej, jednorodnej całości, ukazujące się nie rzadziej niż raz do roku, opatrzone stałym tytułem albo nazwą, numerem bieżącym i datą, a w szczególności: dzienniki i czasopisma, serwisy agencyjne, stałe przekazy teleksowe, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne oraz kroniki filmowe;
 - b) inne niż prasa środki masowego przekazu, w tym także rozgłośnie oraz tele- i radiowęzły zakładowe, strony internetowe i kanały udostępniane za pomocą internetowych platform społecznościowych, upowszechniające publikacje periodyczne za pomocą druku, wizji, fonii lub innej techniki rozpowszechniania;

10) wydawca – osobę prawną, fizyczną lub inną jednostkę organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej finansującą działalność środka komunikowania społecznego.

2. W przypadku nieutworzenia redakcji w środku komunikowania społecznego, prawa i obowiązki redakcji i redaktora naczelnego określone w ustawie wykonuje dziennikarz prowadzący ten środek komunikowania społecznego.

3. Organizacja polityczna, związek zawodowy, przedsiębiorstwo państwowe, organizacja spółdzielcza, samorządowa i inna organizacja społeczna oraz kościół i inny związek wyznaniowy może realizować uprawnienia wydawnicze bezpośrednio lub za pośrednictwem wydawnictw własnych, jak również innych wydawnictw, działających jako nakładca.

Art. 3. Środki komunikowania społecznego, zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, korzystają z wolności wypowiedzi i urzeczywistniają prawo obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej.

Art. 4. Organy państwowe zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej stwarzają środkom komunikowania społecznego warunki niezbędne do wykonywania ich funkcji i zadań, w tym również umożliwiające działalność środków komunikowania społecznego zróżnicowanych pod względem programu, zakresu tematycznego i prezentowanych postaw, a także gwarantujące niezależność od podmiotów państwowych, samorządowych, gospodarczych oraz organizacji społecznych i politycznych.

Art. 5. Nie można ograniczać ani w jakikolwiek inny sposób utrudniać wytwarzania i rozpowszechniania jakichkolwiek form działalności środków komunikowania społecznego z powodu ich linii programowych albo treści.

Art. 6. W zakresie prawa dostępu środków komunikowania społecznego do informacji publicznej stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

Art. 7. 1. Przedsiębiorcy i podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku są obowiązane do udzielenia środków komunikowania społecznego informacji o swojej działalności, o ile na podstawie odrębnych przepisów informacja nie jest objęta tajemnicą lub nie narusza prawa do prywatności.

2. W przypadku odmowy udzielenia informacji, na żądanie redaktora naczelnego, odmowę doręcza się zainteresowanej redakcji w formie pisemnej, w terminie trzech dni; odmowa powinna zawierać oznaczenie organu, jednostki organizacyjnej lub osoby, od której

pochodzi, datę jej udzielenia, redakcję, której dotyczy, oznaczenie informacji będącej jej przedmiotem oraz powody odmowy.

3. Odmowę, o której mowa w ust. 2, lub niezachowanie wymogów określonych w tym przepisie, można zaskarżyć do sądu administracyjnego w terminie 30 dni; w postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu do sądu decyzji administracyjnych.

Art. 8. 1. Każdy, zgodnie z zasadą wolności słowa i prawem do krytyki, może udzielać informacji środkom komunikowania społecznego.

2. Nikt nie może być narażony na uszczerbek lub zarzut z powodu udzielenia informacji środkowi komunikowania społecznego, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych.

Art. 9. 1. Środki komunikowania społecznego są zobowiązane do rzetelności w przedstawianiu omawianych zjawisk.

2. Organy państwowe, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe jednostki organizacyjne oraz organizacje spółdzielcze są obowiązane do udzielenia odpowiedzi na przekazaną im krytykę środków masowego komunikowania bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do związków zawodowych, organizacji samorządowych i innych organizacji społecznych w zakresie prowadzonej przez nie działalności publicznej.

4. Nie wolno utrudniać środkom komunikowania społecznego zbierania materiałów krytycznych ani w inny sposób tłumić krytyki.

Art. 10. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Dziennika Urzędowego Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” oraz innych urzędowych organów publikacyjnych;
- 2) Diariusza Sejmowego i własnych sprawozdań z działalności Sejmu i jego organów, a także wewnętrznych wydawnictw organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) orzecznictwa sądów oraz innych urzędowych publikacji o tym charakterze;
- 4) wydawnictw prasowych obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i organizacji międzynarodowych, które na podstawie ustaw, umów i zwyczajów międzynarodowych korzystają z prawa prowadzenia działalności wydawniczej.

Rozdział 2

Prawa i obowiązki dziennikarzy

Art. 11. 1. Zadaniem dziennikarza jest służba społeczeństwu i państwu. Dziennikarz ma obowiązek działania zgodnie z etyką zawodową i zasadami współżycia społecznego, w granicach określonych przepisami prawa.

2. Dziennikarz ma prawo odmówić wykonania polecenia służbowego, jeżeli oczekuje się od niego publikacji, która łamie zasady rzetelności, obiektywizmu i staranności zawodowej, o których mowa w art. 14 ust. 1.

3. Dziennikarz może nie zgodzić się na publikację materiału w środku komunikowania społecznego, jeżeli wprowadzono do niego zmiany wypaczające sens i wymowę jego wersji.

Art. 12. 1. Dziennikarz jest uprawniony do uzyskiwania informacji w zakresie, o którym mowa w art. 7.

2. Informacji w imieniu jednostek organizacyjnych są obowiązani udzielać kierownicy tych jednostek, ich zastępcy, rzecznicy prasowi lub inne upoważnione osoby, w granicach obowiązków powierzonych im w tym zakresie.

3. Kierownicy jednostek organizacyjnych są obowiązani umożliwiać dziennikarzom nawiązanie kontaktu z pracownikami oraz swobodne zbieranie wśród nich informacji i opinii.

Art. 13. 1. W urzędach organów administracji rządowej powoływani są rzecznicy prasowi wykonujący zadania z zakresu polityki informacyjnej Rady Ministrów.

2. Do zadań rzeczników prasowych urzędów organów administracji rządowej należy w szczególności:

- 1) publiczne prezentowanie działań organów administracji rządowej;
- 2) organizowanie kontaktów publicznych organów administracji rządowej, realizowanych z udziałem lub za pośrednictwem środków masowego przekazu.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób powoływania i szczegółowe zadania rzeczników prasowych w urzędach organów administracji rządowej, biorąc pod uwagę zakres działania danego urzędu.

Art. 14. 1. Dziennikarz jest obowiązany:

- 1) zachować szczególną staranność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów w środkach komunikowania społecznego, zwłaszcza sprawdzić zgodność z prawdą uzyskanych wiadomości lub podać ich źródło;

- 2) przestrzegać rzetelności w opracowaniu materiału w środku komunikowania społecznego;
- 3) chronić dobra osobiste, a ponadto interesy działających w dobrej wierze informatorów i innych osób, które okazują mu zaufanie;
- 4) dbać o poprawność języka i unikać używania wulgaryzmów;
- 5) przestrzegać obowiązku niezależności od wydawcy.

2. Dziennikarzowi nie wolno prowadzić ukrytej działalności reklamowej wiążącej się z uzyskaniem korzyści majątkowej bądź osobistej od osoby lub jednostki organizacyjnej zainteresowanej reklamą.

Art. 15. 1. Nie wolno wypowiadać w środkach komunikowania społecznego opinii co do rozstrzygnięcia w postępowaniu sądowym przed wydaniem orzeczenia w I instancji.

2. Nie wolno publikować w środkach komunikowania społecznego wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jak również wizerunku i innych danych osobowych świadków, pokrzywdzonych i poszkodowanych, chyba że osoby te wyrażą na to zgodę.

3. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 2, nie narusza przepisów innych ustaw. Właściwy prokurator lub sąd może zezwolić, ze względu na ważny interes społeczny, na ujawnienie wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe.

4. Na postanowienie w przedmiocie ujawnienia wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe przysługuje zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd rejonowy, w którego okręgu toczy się postępowanie. Postanowienie wydane w toku postępowania przygotowawczego staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia.

Art. 16. 1. Publikowanie lub rozpowszechnianie w inny sposób informacji utrwalonych za pomocą zapisów fonicznych i wizualnych wymaga zgody osób udzielających informacji.

2. Osoba udzielająca informacji może z ważnych powodów społecznych lub osobistych zastrzec termin i zakres jej opublikowania.

3. Udzielenia informacji nie można uzależniać, z zastrzeżeniem wynikającym z art. 17, od sposobu jej skomentowania lub uzgodnienia tekstu wypowiedzi dziennikarskiej.

4. Dziennikarz nie może opublikować informacji, jeżeli osoba udzielająca jej zastrzegła to ze względu na tajemnicę zawodową.

5. Nie wolno bez zgody osoby zainteresowanej publikować informacji oraz danych dotyczących prywatnej sfery życia, chyba że wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby.

Art. 17. 1. Dziennikarz nie może odmówić osobie udzielającej informacji autoryzacji dosłownie cytowanej wypowiedzi, o ile nie była ona uprzednio publikowana lub była wygłoszona publicznie.

2. Dziennikarz informuje osobę udzielającą informacji przed jej udzieleniem o prawie do autoryzacji dosłownie cytowanej wypowiedzi.

3. Osoba udzielająca informacji niezwłocznie po uzyskaniu od dziennikarza informacji, o której mowa w ust. 2, zgłasza mu żądanie autoryzacji dosłownie cytowanej wypowiedzi.

4. Osoba udzielająca informacji dokonuje autoryzacji dosłownie cytowanej wypowiedzi niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu:

- 1) 6 godzin – w odniesieniu do dzienników,
 - 2) 24 godzin – w odniesieniu do czasopism
- chyba że strony umówią się inaczej.

5. Bieg terminów, o których mowa w ust. 4, rozpoczyna się od momentu przekazania w sposób wzajemnie uzgodniony tekstu dosłownie cytowanej wypowiedzi przewidzianego do publikacji w środku komunikowania społecznego osobie udzielającej informacji lub osobie przez nią upoważnionej, tak aby osoba ta mogła się zapoznać z treścią tego tekstu.

6. Nie stanowi autoryzacji zaproponowanie przez osobę udzielającą informacji nowych pytań, przekazanie nowych informacji lub odpowiedzi ani zmiana kolejności wypowiedzi w autoryzowanym tekście materiału przewidzianego do publikacji w środku komunikowania społecznego.

7. W przypadku niedokonania lub odmowy dokonania autoryzacji w terminach określonych w ust. 4 uznaje się, że dosłownie cytowana wypowiedź została autoryzowana bez zastrzeżeń.

Art. 18. 1. Autorowi materiału w środku komunikowania społecznego przysługuje prawo zachowania w tajemnicy swego nazwiska.

2. Dziennikarz ma obowiązek zachowania w tajemnicy:

- 1) danych umożliwiających identyfikację autora w śródku komunikowania społecznego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również innych osób udzielających informacji opublikowanych albo przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych;
- 2) wszelkich informacji, których ujawnienie mogłoby naruszać chronione prawem interesy osób trzecich.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 2, dotyczy również innych osób zatrudnionych w redakcjach, wydawnictwach prasowych i innych jednostkach organizacyjnych środków komunikowania społecznego.

Art. 19. 1. Dziennikarz jest zwolniony od zachowania tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 18 ust. 2, w razie, gdy informacja, materiał w śródku komunikowania społecznego, list do redakcji lub inny materiał o tym charakterze dotyczy przestępstwa określonego w art. 240 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289, 403, 818, 852, 1234, 1834, 1860 i 1963) albo autor lub osoba przekazująca taki materiał wyłącznie do wiadomości dziennikarza wyrazi zgodę na ujawnienie jej nazwiska lub tego materiału.

2. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również innych osób zatrudnionych w redakcjach, wydawnictwach prasowych i innych jednostkach organizacyjnych środków komunikowania społecznego.

3. Redaktor naczelny powinien być w niezbędnych granicach poinformowany o sprawach związanych z tajemnicą zawodową dziennikarza; powierzoną mu informację albo inny materiał może ujawnić jedynie w przypadkach określonych w ust. 1.

Rozdział 3

Organizacja działalności środków komunikowania społecznego

Art. 20. 1. Prowadzenie środka komunikowania społecznego w formie dziennika, czasopisma oraz – jeżeli liczba odbiorców wynosi co najmniej 50 000 – innej formy środka komunikowania społecznego, wymaga rejestracji w Krajowym Rejestrze Środków Komunikowania Społecznego, zwanym dalej „Krajowym Rejestrem”.

2. Liczbę odbiorców stanowiącą podstawę do rejestracji środka komunikowania społecznego ustala się na dzień składania wniosku do Krajowego Rejestru.

3. Krajowy Rejestr prowadzi Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego.

4. Krajowy Rejestr jest rejestrem publicznym w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57, 1123, 1234 i 1703).

5. Wnioski o wpis do Krajowego Rejestru składane są przez formularze elektroniczne podpisane przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego, podpisu zaufanego albo podpisu osobistego.

6. Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego określa wzór elektronicznego formularza wniosku wpis do Krajowego Rejestru, który udostępnia się na stronie internetowej Krajowego Rejestru.

7. Minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego określa, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania liczby odbiorców środka komunikowania społecznego, biorąc pod uwagę rodzaj środka oraz formę jego przekazu.

Art. 21. 1. Wniosek o rejestrację w Krajowym Rejestrze zawiera:

- 1) tytuł środka komunikowania społecznego oraz siedzibę i dokładny adres redakcji, o ile została utworzona;
- 2) dane osobowe redaktora naczelnego, o ile został ustanowiony;
- 3) określenie wydawcy, jego siedzibę i dokładny adres;
- 4) częstotliwość ukazywania się.

2. Wniosek o wpis do Krajowego Rejestru podlega opłacie w wysokości 200 zł. Opłata stanowi dochód budżetu państwa.

Art. 22. Działalność środka komunikowania społecznego zgłoszoną do Krajowego Rejestru można rozpocząć, jeżeli Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego nie rozstrzygnął wniosku w ciągu 30 dni od jego zgłoszenia.

Art. 23. Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego odmawia w drodze decyzji, rejestracji, jeżeli wniosek nie zawiera danych, o których mowa w art. 21, lub jej udzielenie stanowiłoby naruszenie prawa do ochrony nazwy istniejącego już tytułu środka komunikowania społecznego.

Art. 24. Zmianę danych, o których mowa w art. 21, zgłasza się nie później niż w ciągu 14 dni. Zgłoszenie zmiany danych nie podlega opłacie.

Art. 25. Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego może zawiesić działalność środka komunikowania społecznego zgłoszonego do Krajowego Rejestru na czas określony, nie dłuższy niż rok, jeżeli w ciągu roku co najmniej dwukrotnie w związku działalnością tego środka nałożono administracyjną karę pieniężną lub orzeczono karę za wykroczenie lub przestępstwo.

Art. 26. Wpis do Krajowego Rejestru traci ważność w razie nieprowadzenia działalności w środku komunikowania społecznego przez okres roku od dnia nabycia uprawnień na czas nieoznaczony lub przerwy w ich wydawaniu przez okres roku, jeżeli redakcja nie wystąpiła o zachowanie rejestracji.

Art. 27. Dane Krajowego Rejestru są jawne i publicznie dostępne.

Art. 28. Przepisy dotyczące rejestracji środków komunikowania społecznego nie mają zastosowania do działalności dostawców usług medialnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722) oraz do działalności Polskiej Agencji Prasowej, których działalność regulują odrębne przepisy.

Art. 29. 1. Redakcją kieruje redaktor naczelny.

2. Redaktorem naczelnym może być osoba, która ma pełną zdolność do czynności prawnych, posiada obywatelstwo polskie i nie jest pozbawiona praw publicznych. Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych może zwolnić redaktora naczelnego od wymogu posiadania obywatelstwa polskiego.

3. Redaktorem naczelnym nie może być osoba skazana za zbrodnię wymienioną w rozdziale XVII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, jeżeli nie upłynął okres 10 lat od zakończenia odbywania kary oraz osoba skazana za występki tego samego rodzaju, jeżeli nie upłynął okres 3 lat od zakończenia odbywania kary, osoba skazana za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, a także osoba, która co najmniej trzykrotnie była karana za przestępstwa określone w niniejszej ustawie.

4. Redaktor naczelny odpowiada za treść przygotowywanych przez redakcję materiałów w środku komunikowania społecznego oraz za sprawy redakcyjne i finansowe redakcji w granicach określonych w statucie lub właściwych przepisach. Jest również obowiązany do dbania o poprawność języka materiałów w środkach komunikowania społecznego oraz przeciwdziałania jego wulgaryzacji.

5. W przypadku, gdy redaktor naczelny uzyskuje immunitet procesowy, obowiązany jest wskazać redaktora, który ponosi odpowiedzialność określoną w art. 80.

6. Redaktora naczelnego powołuje i odwołuje wydawca, organ założycielski wydawnictwa lub inny właściwy organ.

7. Przy redakcji działa kolegium redakcyjne, jeżeli statut redakcji lub właściwe przepisy tak stanowią.

8. Przy redakcji może też działać rada redakcyjna (programowa, naukowa), jako organ opiniodawczo-doradczy redaktora naczelnego.

Art. 30. 1. Na każdym egzemplarzu druków periodycznych, serwisów agencyjnych oraz innych podobnych druków prasowych należy w widocznym i zwyczajowo przyjętym miejscu podać:

- 1) nazwę i adres wydawcy lub innego właściwego organu;
- 2) adres redakcji oraz imię i nazwisko redaktora naczelnego;
- 3) miejsce i datę wydania;
- 4) nazwę zakładu wykonującego dany druk prasowy;
- 6) międzynarodowy znak informacyjny;
- 7) bieżącą numerację.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do nagrań radiowych i telewizyjnych oraz kronik filmowych.

Art. 31. Materiał w śródku komunikowania społecznego, który w całości lub w części został wytworzony przez samouczący się system informatyczny musi być opatrzony informacją: „Publikowany materiał powstał przy użyciu sztucznej inteligencji.”.

Rozdział 4

Sprostowanie

Art. 32. 1. Na wniosek zainteresowanej osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, środek komunikowania społecznego jest obowiązany opublikować bezpłatnie rzeczowe i odnoszące się do faktów sprostowanie nieścisłej lub nieprawdziwej wiadomości zawartej w materiale tego środka komunikowania społecznego.

2. Uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, przysługuje także osobie najbliższej zmarłego, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, oraz następcy prawnemu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej, o której mowa w ust. 1.

3. Sprostowanie powinno zostać nadane w placówce pocztowej operatora pocztowego, przesłane drogą elektroniczną lub złożone w siedzibie odpowiedniej redakcji, na piśmie w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia opublikowania materiału w środku komunikowania społecznego.

4. Sprostowanie powinno zawierać podpis wnioskodawcy, jego imię i nazwisko lub nazwę oraz adres korespondencyjny.

5. Adres korespondencyjny wnioskodawcy może zostać zastrzeżony tylko do wiadomości redakcji, a w przypadku gdy materiał będący przedmiotem sprostowania dotyczy działalności związanej z używanym przez osobę fizyczną pseudonimem, może ona zastrzec także imię i nazwisko tylko do wiadomości redakcji.

6. Tekst sprostowania nie może przekraczać dwukrotnej objętości fragmentu materiału, którego dotyczy ani zajmować więcej niż dwukrotność czasu antenowego, jaki zajmował dany fragment przekazu.

7. Sprostowanie powinno być sporządzone w języku polskim lub w języku, w którym opublikowany został materiał będący przedmiotem sprostowania.

Art. 33. 1. Środek komunikowania społecznego ma obowiązek opublikować sprostowanie:

- 1) w elektronicznej formie dziennika lub czasopisma, w której zamieszczono materiał będący przedmiotem sprostowania – w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprostowania;
- 2) w dzienniku – w najbliższym przygotowywanym do druku numerze, a w przypadku braku możliwości technicznych w numerze następnym, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania sprostowania;
- 3) w czasopiśmie – w najbliższym od dnia otrzymania sprostowania lub następnym po nim przygotowywanym do opublikowania numerze;
- 4) w innym niż dziennik albo czasopismo przekazuje za pomocą dźwięku lub obrazu i dźwięku – w najbliższym analogicznym przekazie.

2. Gdy możliwy termin opublikowania sprostowania przekracza 6 miesięcy, na żądanie wnioskodawcy sprostowanie należy dodatkowo opublikować w ciągu miesiąca od dnia otrzymania sprostowania w odpowiednim ze względu na krąg odbiorców dzienniku. Koszty publikacji pokrywa wydawca środka komunikowania społecznego, w którym ukazał się materiał będący przedmiotem sprostowania.

3. Terminy określone w ust. 1 i 2 nie mają zastosowania, jeżeli strony na piśmie umówiły się inaczej.

4. Sprostowanie w drukach periodycznych powinno być opublikowane w tym samym dziale i taką samą czcionką, co materiał w środku komunikowania społecznego, którego dotyczy, pod widocznym tytułem „Sprostowanie”. W przypadku przekazu za pomocą dźwięku lub obrazu i dźwięku sprostowanie powinno być wyraźnie zapowiedziane oraz nastąpić w przekazie tego samego rodzaju i o tej samej porze.

5. W tekście nadesłanego sprostowania nie wolno bez zgody wnioskodawcy dokonywać skrótów ani innych zmian.

6. Tekst sprostowania nie może być komentowany w tym samym numerze, przekazie lub w elektronicznej formie dziennika lub czasopisma, tego samego dnia. Nie wyklucza to jednak prostej zapowiedzi polemiki lub wyjaśnień.

Art. 34. 1. Środek komunikowania społecznego odmawia opublikowania sprostowania, jeżeli sprostowanie:

- 1) jest nierzeczowe lub nie odnosi się do faktów;
- 2) zostało nadane lub złożone po upływie terminu, o którym mowa w art. 32 ust. 3, lub nie zostało podpisane;
- 3) nie odpowiada wymaganiom określonym w art. 32 ust. 4–7;
- 4) zawiera treść karalną;
- 5) podważa fakty stwierdzone prawomocnym orzeczeniem dotyczącym osoby dochodzącej publikacji sprostowania.

2. Środek komunikowania społecznego może odmówić opublikowania sprostowania, jeżeli sprostowanie:

- 1) odnosi się do wiadomości poprzednio sprostowanej;
- 2) jest wystosowane przez osobę, której nie dotyczą fakty przytoczone w sprostowanym materiale, z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 32 ust. 2;
- 3) zawiera sformułowania powszechnie uznawane za wulgarne lub obelżywe.

3. Odmawiając opublikowania sprostowania, środek komunikowania społecznego jest obowiązany niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania sprostowania, przekazać wnioskodawcy pisemne zawiadomienie o odmowie i jej przyczynach. Jeżeli odmowa nastąpiła z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 1, 4 i 5, należy wskazać fragmenty sprostowania, które nie nadają się do publikacji.

4. Środek komunikowania społecznego nie może odmówić opublikowania sprostowania, jeżeli zastosowano się do jego wskazań. W przypadku nadesłania poprawionego sprostowania termin określony w art. 32 ust. 3 liczy się od dnia doręczenia wnioskodawcy zawiadomienia o odmowie i jej przyczynach.

Rozdział 5

Komunikaty i ogłoszenia

Art. 35. 1. Redaktor naczelny jest obowiązany opublikować nieodpłatnie, w miejscu i w czasie właściwym ze względu na tematykę i charakter publikacji, komunikat urzędowy pochodzący od naczelnych i centralnych organów państwowych, jeżeli został nadesłany przez rzecznika prasowego Rady Ministrów ze wskazaniem, że publikacja jest obowiązkowa.

2. Obowiązek określony w ust. 1 dotyczy również:

- 1) wydanych na podstawie ustaw obwieszczeń, uchwał lub zarządzeń pochodzących od organów administracji rządowej w województwie, nadesłanych w formie zwięzłych komunikatów w celu ogłoszenia w dzienniku lub odpowiednim czasopiśmie na terenie jego działania;
- 2) komunikatów przekazywanych przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego w zakresie sytuacji kryzysowych, o których mowa w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122).

3. Komunikaty, o których mowa w ust. 1 i 2, należy opublikować, w uzgodnionym terminie, bez dokonywania zmian, zamieszczania uwag i zaprzeczeń, a w razie braku uzgodnienia terminu – w najbliższym przygotowywanym wydaniu.

Art. 36. 1. Redaktor naczelny środka komunikowania społecznego jest obowiązany opublikować odpłatnie we wskazanym lub uzgodnionym terminie:

- 1) prawomocny wyrok sądu lub inne orzeczenie zawierające klauzulę o opublikowaniu;
- 2) ogłoszenie sądu lub innego organu państwowego.

2. Redaktor naczelny środka komunikowania społecznego jest obowiązany opublikować nieodpłatnie, we wskazanym lub uzgodnionym terminie, list gończy.

Art. 37. 1. Środek komunikowania społecznego może zamieszczać odpłatne ogłoszenia i reklamy.

2. Ogłoszenia i reklamy nie mogą być sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego.

3. Ogłoszenia i reklamy muszą być oznaczone w sposób niebudzący wątpliwości, iż nie stanowią one materiału redakcyjnego.

4. Środek komunikowania społecznego ma prawo odmówić zamieszczenia ogłoszenia i reklamy, jeżeli ich treść lub forma jest sprzeczna z linią programową bądź charakterem publikacji.

5. Na żądanie organów upoważnionych do tego na podstawie odrębnych przepisów wydawca lub redaktor są obowiązani do ujawnienia posiadanych nazw i adresów przedsiębiorców lub osób fizycznych, zamieszczających odpłatne ogłoszenia lub reklamy w sprawach działalności gospodarczej. W tym przypadku przepisów art. 18 ust. 1 i 2 nie stosuje się.

Rozdział 6

Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego

Art. 38. 1. Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego, zwany dalej „Krajowym Instytutem” wykonuje zadania państwa określone w ustawie, wynikające z art. 1 pkt 1–3.

2. Krajowy Instytut jest finansowany z budżetu państwa, w którym stanowi odrębną część.

Art. 39. Do pracowników Krajowego Instytutu stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917).

Art. 40. Organizację Krajowego Instytutu w zakresie nieuregulowanym ustawą określa statut nadany przez Prezesa Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego.

Art. 41. 1. Krajowym Instytutem kieruje Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego, zwany dalej „Prezesem Krajowego Instytutu”.

2. Do zadań Prezesa Krajowego Instytutu należy:

- 1) podejmowanie działań na rzecz zwiększenia poziomu rzetelności środków komunikowania społecznego;
- 2) podejmowanie działań na rzecz utrwalania niezależności środków komunikowania społecznego;
- 3) monitorowanie przejawów utrudniania środkom komunikowania społecznego zbierania materiałów krytycznych i tłumienia krytyki;

- 4) współpraca z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, których statutowymi celami są działania na rzecz rozwoju środków komunikowania społecznego;
- 5) współdziałanie ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami na rzecz ochrony wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego;
- 6) inicjowanie i organizowanie działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego.

3. Prezes Krajowego Instytutu w sprawowaniu swego urzędu jest niezależny od organów władzy państwowej.

4. Prezes Krajowego Instytutu powołuje nie więcej niż dwóch swoich zastępców.

Art. 42. 1. Prezesa Krajowego Instytutu powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Rady Krajowego Instytutu, która zgłasza kandydata spoza swego grona, wyłonionego w drodze konkursu.

2. Kadencja Prezesa Krajowego Instytutu trwa 5 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji pełni on obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Prezesa Krajowego Instytutu.

3. W razie śmierci Prezesa Krajowego Instytutu, do czasu objęcia stanowiska przez nowo powołanego Prezesa Krajowego Instytutu, jego obowiązki pełni zastępca, a jeżeli zastępców jest dwóch – jeden z zastępców wskazany przez Marszałka Sejmu.

4. Nie wcześniej niż na 6 miesięcy i nie później niż na 3 miesiące przed upływem kadencji Prezesa Krajowego Instytutu przewodniczący Rady Krajowego Instytutu ogłasza publiczny konkurs na stanowisko Prezesa Krajowego Instytutu. W przypadku innej przyczyny opróżnienia stanowiska Prezesa, termin zgłaszania się kandydatów do konkursu na to stanowisko wynosi 30 dni od dnia ogłoszenia konkursu. Przesłuchania kandydatów na stanowisko Prezesa Krajowego Instytutu mają charakter publiczny.

5. Ta sama osoba nie może być Prezesem Krajowego Instytutu więcej niż przez dwie kolejne kadencje.

Art. 43. 1. Przewodniczący Rady Krajowego Instytutu udostępnia ogłoszenie o konkursie na stanowisko Prezesa Krajowego Instytutu w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowego Instytutu.

2. Ogłoszenie o konkursie zawiera:

- 1) określenie stanowiska, na które jest przeprowadzany konkurs;
- 2) wymagania niezbędne do sprawowania stanowiska;

- 3) wykaz dokumentów i oświadczeń kandydata oraz informacje o sposobie, terminie i miejscu ich składania;
- 4) informacje o terminie rozpoczęcia i zakończenia konkursu.

3. Członek Rady Krajowego Instytutu, który jest małżonkiem kandydata lub jego krewnym albo powinowatym, do drugiego stopnia włącznie, albo pozostaje wobec niego w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, nie może uczestniczyć w przeprowadzaniu konkursu. Członek Rady Krajowego Instytutu składa oświadczenie o niewystępowaniu tych okoliczności przed rozpoczęciem pierwszego etapu konkursu, a jeżeli te okoliczności ujawnią się po rozpoczęciu pierwszego etapu konkursu, członek Rady Krajowego Instytutu składa oświadczenie o wyłączeniu się z dalszego udziału w postępowaniu konkursowym.

4. Czynności dokonane przy udziale członka Rady Krajowego Instytutu podlegającego wyłączeniu mogą być uznane za nieważne, jeżeli mogły one mieć wpływ na ustalenie wyniku konkursu. Decyzję w tej sprawie Rada Krajowego Instytutu podejmuje bezwzględną większością głosów.

5. Konkurs składa się z dwóch etapów:

- 1) pierwszego polegającego na sprawdzeniu dokumentów i oświadczeń złożonych przez kandydatów, ustaleniu na ich podstawie, czy spełniają oni wymogi formalne określone w ogłoszeniu o konkursie, i wystąpieniu do właściwych organów i instytucji państwowych o udzielenie informacji w zakresie, o którym mowa w art. 44 ust. 2–5;
- 2) drugiego polegającego na publicznym wysłuchaniu kandydatów, podczas którego kandydat prezentuje swoje umiejętności i przedstawia koncepcje kierowania Krajowego Instytutu oraz plany dotyczące jego działania, a każdy członek Rady Krajowego Instytutu ma prawo zadawania pytań kandydatom.

6. Lista kandydatów spełniających wymogi formalne, dopuszczonych do drugiego etapu konkursu jest udostępniana w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowego Instytutu.

7. Termin i miejsce przeprowadzenia drugiego etapu konkursu wyznacza przewodniczący Rady Krajowego Instytutu, zawiadamiając kandydatów dopuszczonych do drugiego etapu konkursu oraz Rady Krajowego Instytutu może ustalić, ze względów bezpieczeństwa, maksymalną liczbę osób obecnych w miejscu wysłuchania kandydatów.

8. W toku konkursu sprawdzeniu przez Rady Krajowego Instytutu podlegają wiedza, predyspozycje oraz umiejętności kandydatów niezbędne do wykonywania zadań na stanowisku Prezesa Krajowego Instytutu.

9. Rada Krajowego Instytutu podejmuje uchwałę w sprawie wyłonienia kandydata na stanowisko Prezesa Krajowego Instytutu w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów ustawowego składu Rady. Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyska bezwzględnej większości głosów, wówczas przeprowadza się kolejne głosowanie zwykłą większością głosów, z udziałem kandydatów, którzy uzyskali dwie kolejne największe liczby głosów. Jeżeli w głosowaniach wymienionych w zdaniu pierwszym i drugim żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości głosów, Rada Krajowego Instytutu, w drodze uchwały, uznaje konkurs za nierozstrzygnięty, a jego przewodniczący ponownie ogłasza konkurs.

10. Członek Rady Krajowego Instytutu może oddać jeden głos w każdej turze głosowania.

11. Uchwałę Rady Krajowego Instytutu, o której mowa w ust. 9, podpisują wszyscy członkowie Rady Krajowego Instytutu biorący udział w głosowaniu. Członek Rady Krajowego Instytutu może zgłosić zdanie odrębne wraz z uzasadnieniem.

Art. 44. 1. Na stanowisko Prezesa Krajowego Instytutu może być powołana osoba, która:

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie;
- 2) posiada wiedzę specjalistyczną i doświadczenie w zakresie działalności środków komunikowania społecznego i medialnej;
- 3) posiada stopień naukowy doktora, doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora.
- 4) nie została skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 5) nie pełniła służby zawodowej ani nie wykonywała pracy w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497, 1195 i 1872) ani nie współpracowała ze wskazanymi organami bezpieczeństwa państwa.

2. Prezes Krajowego Instytutu nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

3. Prezes Krajowego Instytutu nie może wykonywać innych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zajmowania stanowiska profesora szkoły wyższej.

4. Stanowiska Prezesa Krajowego Instytutu nie można łączyć z mandatem posła albo senatora.

5. Pracownikiem Krajowego Instytutu może być osoba, która spełnia warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 3 oraz w ust. 2–4, i nie prowadzi działalności publicznej niedającej się pogodzić z działalnością Krajowego Instytutu.

Art. 45. Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Prezes Krajowego Instytutu składa przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku Prezesa Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego służyć wiernie Narodowi Polskiemu, stać na straży prawa, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.”.

Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 46. 1. Kadencja Prezesa Krajowego Instytutu wygasa w razie:

- 1) śmierci;
- 2) rezygnacji;
- 3) odwołania;
- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu.

2. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej odwołuje Prezesa Krajowego Instytutu, jeżeli:

- 1) z powodu choroby, ułomności lub upadku sił stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków Prezesa Krajowego Instytutu;
- 2) nie wypełnia obowiązków nałożonych przez ustawę lub działa na szkodę Krajowego Instytutu;
- 3) nie zostało przyjęte sprawozdanie z działalności Krajowego Instytutu za dany rok kalendarzowy.

Art. 47. 1. Prezes Krajowego Instytutu nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Prezes Krajowego Instytutu może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenia, o których mowa w ust. 3, w trybie określonym w tym przepisie.

3. W przypadku popełnienia przez Prezesa Krajowego Instytutu wykroczenia, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z z 2023 r. poz. 2119), przyjęcie przez Prezesa Krajowego Instytutu mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1

pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124 oraz z 2023 r. poz. 1963), stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w tej formie.

4. Prezes Krajowego Instytutu nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

5. Przedawnienie w postępowaniu karnym czynu objętego immunitetem nie biegnie w okresie korzystania z immunitetu.

Art. 48. 1. Wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Prezesa Krajowego Instytutu do odpowiedzialności karnej w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego składa się za pośrednictwem Prokuratora Generalnego.

2. Wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Prezesa Krajowego Instytutu do odpowiedzialności karnej w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego składa oskarżyciel prywatny, po wniesieniu sprawy do sądu.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, sporządza i podpisuje adwokat lub radca prawny, z wyjątkiem wniosków składanych w swoich sprawach przez sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy oraz profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych.

4. Wnioski, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny zawierać:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy oraz pełnomocnika, o ile został ustanowiony;
- 2) imię i nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia Prezesa Krajowego Instytutu;
- 3) wskazanie podstawy prawnej wniosku;
- 4) dokładne określenie czynu, którego dotyczy wniosek, ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz jego skutków, a zwłaszcza charakteru powstałej szkody;
- 5) uzasadnienie.

Art. 49. 1. Wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Prezesa Krajowego Instytutu do odpowiedzialności karnej składa się Marszałkowi Sejmu.

2. Jeżeli wniosek nie spełnia wymogów formalnych, o których mowa w art. 48 ust. 3 lub 4, Marszałek Sejmu wzywa wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni, wskazując niezbędny zakres poprawienia lub uzupełnienia. W przypadku

niepoprawienia lub nieuzupełnienia wniosku we wskazanym terminie i zakresie Marszałek Sejmu postanawia o pozostawieniu wniosku bez biegu.

3. Jeżeli wniosek spełnia wymogi formalne, o których mowa w art. 48 ust. 3 i 4, Marszałek Sejmu kieruje go do organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu do rozpatrzenia wniosku, zawiadamiając jednocześnie Prezesa Krajowego Instytutu o treści wniosku.

4. Organ właściwy do rozpatrzenia wniosku powiadamia Prezesa Krajowego Instytutu o terminie rozpatrzenia wniosku. Pomiędzy doręczeniem powiadomienia a terminem rozpatrzenia wniosku, o ile nie zachodzi przypadek niecierpiący zwłoki, powinno upłynąć co najmniej 7 dni.

5. Na żądanie organu właściwego do rozpatrzenia wniosku sąd albo odpowiedni organ, przed którym toczy się postępowanie wobec Prezesa Krajowego Instytutu, udostępnia akta postępowania.

6. Prezes Krajowego Instytutu przedstawia organowi właściwemu do rozpatrzenia wniosku wyjaśnienia i własne wnioski w tej sprawie w formie pisemnej lub ustnej.

7. Po rozpatrzeniu sprawy, organ właściwy do rozpatrzenia wniosku uchwała sprawozdanie wraz z propozycją przyjęcia lub odrzucenia wniosku.

8. W trakcie rozpatrywania przez Sejm sprawozdania, o którym mowa w ust. 7, Prezesowi Krajowego Instytutu przysługuje prawo do zabrania głosu.

9. Sejm wyraża zgodę na pociągnięcie Prezesa Krajowego Instytutu do odpowiedzialności karnej w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością ustawowej liczby posłów. Nieuzyskanie wymaganej większości głosów oznacza podjęcie uchwały o niewyrażeniu zgody na pociągnięcie Prezesa Krajowego Instytutu do odpowiedzialności karnej.

Art. 50. 1. Zakaz zatrzymania, o którym mowa w art. 47, obejmuje wszelkie formy pozbawienia lub ograniczenia wolności osobistej Prezesa Krajowego Instytutu przez organy stosujące przymus.

2. Wniosek o wyrażenie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Prezesa Krajowego Instytutu składa się za pośrednictwem Prokuratora Generalnego.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy;
- 2) imię i nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia Prezesa Krajowego Instytutu;
- 3) dokładne określenie czynu oraz jego kwalifikację prawną;
- 4) podstawę prawną zastosowania określonego środka;

5) uzasadnienie, wskazujące w szczególności na konieczność zastosowania określonego środka.

4. Do postępowania z wnioskiem o wyrażenie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Prezesa Krajowego Instytutu przepisy art. 49 ust. 1–8 stosuje się odpowiednio.

5. Sejm wyraża zgodę na zatrzymanie lub aresztowanie Prezesa Krajowego Instytutu w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością ustawowej liczby posłów. Nieuzyskanie wymaganej większości głosów oznacza podjęcie uchwały o niewyrażeniu zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Prezesa Krajowego Instytutu.

6. Wymóg uzyskania zgody Sejmu nie dotyczy wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu.

Art. 51. 1. Marszałek Sejmu przesyła wnioskodawcy niezwłocznie uchwałę, o której mowa w art. 49 ust. 9 i art. 50 ust. 5.

2. Uchwały, o których mowa w ust. 1, podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 52. Przepisy ustawy dotyczące odpowiedzialności karnej Prezesa Krajowego Instytutu stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności za wykroczenia.

Art. 53. Szczegółowy tryb postępowania w sprawach, o których mowa w art. 47–51, określa regulamin Sejmu.

Art. 54. 1. Rada Krajowego Instytutu jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Krajowego Instytutu w sprawach objętych zakresem działania Krajowego Instytutu oraz wykonuje zadania i kompetencje przewidziane w ustawie.

2. Do zadań Rady Krajowego Instytutu należy w szczególności:

- 1) opiniowanie spraw przekazanych przez Prezesa Krajowego Instytutu;
- 2) opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących środków komunikowania społecznego;
- 3) przedstawianie wniosków i opinii w sprawach wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego;
- 4) podejmowanie działań na rzecz niezależności środków komunikowania społecznego i dziennikarzy;
- 5) inicjowanie działań w celu przestrzegania dobrych praktyk wykonywania zawodu dziennikarza;
- 6) zatwierdzanie informacji rocznej, o której mowa w art. 59 ust. 1.

Art. 55. 1. Rada Krajowego Instytutu składa się z dziewięciu członków, w tym:

- 1) dwóch powoływanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) pięciu powoływanych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) dwóch powoływanych przez Senat.

2. Organy, o których mowa w ust. 1, powołują członków Rady Krajowego Instytutu spośród kandydatów zgłoszonych przez:

- 1) organizacje wydawców środków komunikowania społecznego;
- 2) organizacje dziennikarzy;
- 3) organizacji, których statutowym celem są działania na rzecz rozwoju środków komunikowania społecznego.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej oraz Marszałek Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nie później niż 3 miesiące przed upływem kadencji Rady Krajowego Instytutu wyznaczają organizacjom uprawnionym do zgłoszenia kandydatów na członków Rady miesięczny termin zgłoszenia kandydatów.

4. Członkiem Rady Krajowego Instytutu może zostać osoba, która

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie;
- 2) posiada wiedzę specjalistyczną i doświadczenie w zakresie środków komunikowania społecznego;
- 3) nie została skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 4) nie pełniła służby zawodowej ani nie wykonywała pracy w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497, 1195 i 1872) ani nie współpracowała ze wskazanymi organami bezpieczeństwa państwa.

5. Członek Rady Krajowego Instytutu nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

Art. 56. 1. Kadencja Rady Krajowego Instytutu trwa 7 lat. Funkcję członka Rada Krajowego Instytutu można pełnić nie dłużej niż przez dwie kadencje.

2. Członkostwo w Rada Krajowego Instytutu ustaje wskutek:

- 1) śmierci;
- 2) rezygnacji;

- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu;
- 4) odwołania odpowiednio przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej albo Senat, na wniosek Rady Krajowego Instytutu podjęty większością 2/3 głosów ustawowego składu Rady Krajowego Instytutu, z powodu długotrwałej choroby lub upadku sił powodujących niezdolność do pełnienia obowiązków albo niewypełniania obowiązków nałożonych przez ustawę lub naruszenia zakazów określonych w ust. 7.

2. W przypadku ustania członkostwa przed upływem kadencji właściwy organ niezwłocznie powołuje nowego członka na okres do zakończenia kadencji Rady Krajowego Instytutu.

3. Członkowi Rady Krajowego Instytutu przysługuje miesięczna dieta z tytułu wykonywanych przez niego zadań.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość miesięcznej diety przysługującej członkowi Rady Krajowego Instytutu z tytułu wykonywanych przez niego zadań, z tym że nie może być ona wyższa od czterokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Art. 57. 1. Pierwsze posiedzenie Rady Krajowego Instytutu nowej kadencji zwołuje Prezes Krajowego Instytutu.

2. Rada Krajowego Instytutu przyjmuje uchwały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków.

3. Rada Krajowego Instytutu określa w regulaminie organizacyjnym szczegółową organizację i tryb pracy Kolegium Krajowego Instytutu.

Art. 58. Prezes Krajowego Instytutu składa Sejmowi i Senatowi, raz w roku, informację o działalności Rady Krajowego Instytutu.

Art. 59. 1. Prezes Krajowego Instytutu składa Radzie Krajowego Instytutu sprawozdanie z działalności Krajowego Instytutu za dany rok kalendarzowy w terminie do dnia 31 marca roku następnego.

2. Rada Krajowego Instytutu przyjmuje sprawozdanie z działalności Krajowego Instytutu za dany rok kalendarzowy bezwzględną większością głosów.

Rozdział 7

Odpowiedzialność prawna

Art. 60. Do odpowiedzialności za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału w środku komunikowania społecznego stosuje się zasady ogólne, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 61. W razie skazania za przestępstwo popełnione przez opublikowanie materiału w środku komunikowania społecznego, sąd może orzec przepadek tego materiału.

Art. 62. Sąd przekazuje Prezesowi Krajowego Instytutu zawiadomienie o wyroku skazującym za przestępstwa, o których mowa w niniejszym rozdziale, niezwłocznie po uprawomocnieniu.

Art. 63. 1. Odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału w środku komunikowania społecznego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba, którzy spowodowali opublikowanie tego materiału; nie wyłącza to odpowiedzialności wydawcy. W zakresie odpowiedzialności majątkowej odpowiedzialność tych osób jest solidarna.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności cywilnej za naruszenie prawa spowodowane ujawnieniem materiału w środku komunikowania społecznego przed jego publikacją.

Art. 64. 1. Jeżeli środek komunikowania społecznego odmówił opublikowania sprostowania zainteresowany podmiot, o którym mowa w art. 32 ust. 1 lub 2, może wytoczyć powództwo o opublikowanie sprostowania.

2. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, wygasa, jeżeli nie będzie dochodzone w ciągu roku od dnia opublikowania materiału w środku komunikowania społecznego.

Art. 65. Publikowanie zgodnych z prawdą i rzetelnych sprawozdań z jawnych posiedzeń Sejmu, Senatu i organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz ich organów, a także publikowanie rzetelnych, zgodnych z zasadami współżycia społecznego ujemnych ocen dzieł naukowych lub artystycznych albo innej działalności twórczej, zawodowej lub publicznej służy realizacji zadań określonych w art. 3 i pozostaje pod ochroną prawa; przepis ten stosuje się odpowiednio do satyry i karykatury.

Art. 66. 1. Środek komunikowania społecznego nie ponosi odpowiedzialności za treść publikacji nadesłanych przez Polską Agencję Prasową oraz za treść komunikatów urzędowych, o których mowa w art. 35, jak również za treść orzeczeń i ogłoszeń, o których mowa w art. 36.

2. Środek komunikowania społecznego nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i reklam opublikowanych zgodnie z art. 37.

Rozdział 8

Postępowanie w sprawach środków komunikowania społecznego

Art. 67. Postępowanie w sprawach wynikających z niniejszej ustawy prowadzi się na zasadach określonych w odrębnych przepisach, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 68. 1. Sprawy, o których mowa w art. 64 ust. 1, rozpoznaje sąd okręgowy właściwy ze względu na siedzibę odpowiedniej redakcji, najpóźniej w ciągu 14 dni od dnia wniesienia pozwu niedotkniętego brakami formalnymi. Przepisu art. 126 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, w zakresie dotyczącym obowiązku wskazania miejsca zamieszkania pozwanego, nie stosuje się.

2. Pozwany może wnieść odpowiedź na pozew w terminie 7 dni od dnia doręczenia pozwu.

3. Niestawiennictwo stron nie tamuje rozpoznania sprawy. Przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o wyroku zaocznym nie stosuje się.

4. Wydany wyrok wraz z uzasadnieniem sąd doręcza niezwłocznie, z urzędu, obu stronom.

5. Od wyroku sądu pierwszej instancji przysługuje apelacja, którą wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem.

6. Sąd drugiej instancji rozpoznaje apelację najpóźniej w terminie 30 dni od dnia wniesienia apelacji niedotkniętej brakami formalnymi.

7. Strona przeciwna może wnieść odpowiedź na apelację w terminie 7 dni od dnia doręczenia apelacji.

Art. 69. 1. Sprawy o przestępstwa określone w art. 74, art. 75 i art. 78 podlegają rozpoznaniu przez sąd okręgowy, a określone w art. 76, art. 77, art. 79 i art. 80 oraz o przestępstwa popełnione w środku komunikowania społecznego – przez sąd rejonowy.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, może wyznaczyć, w drodze rozporządzenia, sądy rejonowe właściwe do rozpoznawania spraw o przestępstwa, o których mowa w art. 76, art. 77, art. 79 i art. 80, oraz o przestępstwa popełnione w środkach komunikowania społecznego na obszarze właściwości danego sądu okręgowego, uwzględniając liczbę spraw tego rodzaju i zakres obciążenia poszczególnych sądów rejonowych oraz potrzebę zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa, ekonomię postępowania sądowego, a także konieczność zagwarantowania realizacji prawa obywatela do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie.

3. W sprawach o przestępstwa popełnione przez opublikowanie materiału w środku komunikowania społecznego lub przestępstwa określone w niniejszej ustawie właściwość miejscową sądu ustala się według siedziby redakcji, a następnie wydawnictwa, a gdy ta siedziba nie jest znana lub znajduje się za granicą – według miejsca ujawnienia lub rozpowszechniania materiału w środku komunikowania społecznego. Jeżeli w tej samej sprawie wszczęto postępowanie w kilku sądach, właściwy jest ten sąd, w którym najpierw wszczęto postępowanie.

Art. 70. W razie odmowy wszczęcia postępowania karnego przeciwko dziennikarzowi o przestępstwo określone w ustawie oraz o przestępstwo popełnione w środku komunikowania społecznego lub inny czyn związany z wykonywaniem zawodu dziennikarskiego albo umorzenia takiego postępowania, sąd lub prokurator może przekazać sprawę do rozpoznania jedynie właściwemu sądowi dziennikarskiemu.

Art. 71. W razie uniewinnienia lub umorzenia postępowania z powodu braku w czynie popełnionym znamion czynu zabronionego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie w wysokości rzeczywiście poniesionych strat.

Art. 72. Przepisy o odpowiedzialności prawnej i postępowaniu w sprawach środków komunikowania społecznego stosuje się odpowiednio do naruszeń prawa związanych z przekazywaniem myśli ludzkiej za pomocą wszystkich środków przeznaczonych do rozpowszechniania, niezależnie od techniki przekazu, w szczególności publikacji nieperiodycznych oraz innych wytworów druku, wizji i fonii.

Rozdział 9

Administracyjne kary pieniężne i przepisy karne

Art. 73. Kto:

- 1) wydaje środek komunikowania społecznego bez rejestracji albo zawieszony,
- 2) nie zgłasza w terminie określonym w art. 24 zmian w Krajowym Rejestrze,
- 3) nie umieszcza na każdym egzemplarzu druków periodycznych, serwisów agencyjnych oraz innych podobnych druków prasowych informacji określonych w art. 30,
- 4) nie opatruje materiału w środku komunikowania społecznego informacją, o której mowa w art. 31,
- 5) nie zamieścił sprostowania w terminie określonym w art. 32 ust. 1–3 lub opublikował je z naruszeniem art. 32 ust. 4 lub 5,

– podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 5 000 do 100 000.

2. Administracyjną karę pieniężną nakłada w drodze decyzji administracyjnej Prezes Krajowego Instytutu.

3. Administracyjne kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa

Art. 74. Kto używa przemocy lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia dziennikarza do opublikowania lub zaniechania opublikowania materiału w środku komunikowania społecznego albo do podjęcia lub zaniechania przez interwencji

– podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 75. 1. Kto utrudnia lub tłumi krytykę w środku komunikowania społecznego

– podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega, kto nadużywając swego stanowiska lub funkcji działa na szkodę innej osoby z powodu krytyki w środku komunikowania społecznego, opublikowanej w społecznie uzasadnionym interesie.

Art. 76. Kto wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 35 i art. 36 uchyla się od opublikowania komunikatu urzędowego, ogłoszenia sądu lub innego organu państwowego, jak również listu gończego

– podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 77. Kto rozpowszechnia materiał w środku komunikowania społecznego objęty przypadkiem lub środkiem komunikowania społecznego zabezpieczony jako dowód rzeczowy

– podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 78. Kto narusza przepisy art. 5, art. 12 ust. 2, art. 15 ust. 2 lub art. 16

– podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 79. Redaktor, który nieumyślnie dopuścił do opublikowania materiału w środku komunikowania społecznego zawierającego znamiona przestępstwa

– podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 80. 1. Kto publikuje dosłownie cytowaną wypowiedź bez umożliwienia osobie udzielającej informacji dokonania autoryzacji na zasadach określonych w art. 17

– podlega karze grzywny.

2. Karze, o której mowa w ust. 1, nie podlega, kto publikuje wypowiedź identyczną z udzieloną przez osobę udzielającą informacji.

Art. 81. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 80, następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124 oraz z 2023 r. poz. 1963).

Rozdział 10

Zmiany w przepisach

Art. 82. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606, 1615, 1667 i 1860) w art. 17 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) o roszczenia wynikające z ustawy z dnia ... r. ustawy o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 83. W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 1215 i 1459 oraz z 2023 r. poz. 181) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, wicemarszałka Sejmu, wicemarszałka Senatu, wiceprezesa Rady Ministrów, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, ministra, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Finansowego, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Prezesa Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego, zastępcy Prezesa Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego, Przewodniczącego Krajowej

Rady Radiofonii i Telewizji, wiceprezesa Najwyższej Izby Kontroli, Szefa Kancelarii Sejmu, Szefa Kancelarii Senatu, zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu, zastępcy Szefa Kancelarii Senatu, Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Szefa Służby Cywilnej, Głównego Inspektora Pracy, zastępcy Głównego Inspektora Pracy, Szefa Krajowego Biura Wyborczego;”.

Art. 84. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917) w art. 1 w ust. 1 w pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 16 w brzmieniu:

„16) Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego.”.

Art. 85. W ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 i 1688) w art. 8a w ust. 7 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) nieodpłatnie, w trybie określonym w art. 32 ustawy z dnia ... r. ustawy o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), w sposób i w terminie wskazanym przez Głównego Inspektora Sanitarnego albo działającego z jego upoważnienia państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego;”.

Art. 86. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 295 oraz z 2023 r. poz. 1114 i 1489) w art. 12b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W uzasadnionych przypadkach właściwy miejscowo komendant placówki Straży Granicznej może zezwolić na przebywanie, na czas określony i na określonych zasadach, na obszarze objętym zakazem, o którym mowa w art. 12a ust. 1, innych osób niż wymienione w ust. 1, w szczególności dziennikarzy w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia . r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 87. W ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 poz. 1722) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) użyte w art. 27 w ust. 3 i w art. 28 w ust. 1e wyrazy „Rada Mediów Narodowych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw Skarbu Państwa”;
- 2) użyte w art. 28a w ust. 1 i 4, w art. 30 w ust. 5 i w art. 32 w różnych przypadkach wyrazy „Rada Mediów Narodowych” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „Krajowa Rada”;
- 4) w art. 29 uchyla się ust. 1a i 1b;

5) w art. 30 w ust. 3 skreśla się wyrazy „za zgodą Rady Mediów Narodowych”.

Art. 88. W ustawie z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1595) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 uchyla się ust. 7a;
- 2) w art. 6 uchyla się ust. 1;
- 3) w art. 7 uchyla się ust. 5;
- 4) w art. 8 w ust. 2 wyrazy „Rada Mediów Narodowych” zastępuje się wyrazami „Rada Nadzorcza większością głosów oddanych w obecności co najmniej 2/3 jej członków”;
- 5) w art. 9 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rada Nadzorcza powoływana przez Walne Zgromadzenie liczy od 5 do 7 członków.”,
- 6) w art. 10 w ust. 1 skreśla się zdanie drugie.”.

Art. 89. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) w art. 36 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) publikacji materiału w środku komunikowania społecznego, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), z upoważnienia redakcji albo wydawcy.”.

Art. 90. W ustawie z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1024) art. 16a otrzymuje brzmienie:

- „Art. 16a Komisja może zezwolić przedstawicielom środków komunikowania społecznego, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), na dokonywanie za pomocą aparatury utrwalenia obrazu lub dźwięku z posiedzenia komisji, gdy przemawia za tym interes publiczny; dokonywanie tych czynności nie będzie utrudniać przebiegu posiedzenia, a ważny interes osoby wezwanej nie sprzeciwia się temu.”.

Art. 91. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w art. 25 w ust. 4 wyrazy „ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...)”

Art. 92. W ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1317) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 37 otrzymuje brzmienie:

„Art. 37. Informacje, komunikaty, apele i hasła referendalne ogłaszane w środkach komunikowania społecznego muszą zawierać wskazanie, przez kogo są opłacane i od kogo pochodzą. Odpowiedzialnym za umieszczenie tego wskazania jest redaktor w rozumieniu ustawy z dnia. r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...).”;

2) w art. 38 wyrazy „Prawa prasowego” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia. r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego”.

Art. 93. W ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 1173 i 1890) w art. 89 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W sprawach publikacji aktów prawnych, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się przepisy ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 94. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1123, 1834 i 1860) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 37 w ust. 1 w pkt 8 wyrazy „ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...)”;

2) użyte w art. 153b w ust. 1, w art. 153c i w art. 153d w ust. 1 wyrazy „ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe” zastępuje się wyrazami „ustawie z dnia. r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego”.

Art. 95. W ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1928) w art. 20 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu obejmująca materiały w środkach komunikowania społecznego w rozumieniu ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), z zastrzeżeniem ust. 7;”.

Art. 96. W ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom

Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2091) w art. 21 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu obejmująca materiały w środkach komunikowania społecznego w rozumieniu ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), z zastrzeżeniem ust. 7;”.

Art. 97. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597, 1688, 1890 i 2029) w art. 8h. w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) przez publikację w środku komunikowania społecznego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia. ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 98. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1900, z 2023 r. poz. 240, 347 1723, 1834 i 1860) w art. 26 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie

- „8) redaktorów naczelnych, dziennikarzy lub osób prowadzących działalność wydawniczą, o których mowa w ustawie z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 99. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81, 1834 i 1860) wprowadza się następujące zmiany;

1) w art. 41 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

- „8) redaktorów naczelnych, dziennikarzy lub osób prowadzących działalność wydawniczą, o których mowa w ustawie z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...);”;

2) użyte w art. 53 w ust. 1, w art. 54 w ust. 1 i w art. 55 w ust. 1 wyrazy „ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe” zastępuje się wyrazami „ustawie z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego”.

Art. 100. W ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497, 1195 1872) w art. 4 w pkt 70 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 71 w brzmieniu

„71) Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków komunikowania Społecznego i jego zastępcy.”.

Art. 101. W ustawie z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1433 i 1489) w art. 27a w ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W uzasadnionych przypadkach właściwy miejscowo komendant placówki Straży Granicznej może zezwolić na przebywanie, na czas określony i na określonych zasadach, na obszarze objętym zakazem, o którym mowa w ust. 1, innych osób niż wymienione w ust. 2, w szczególności dziennikarzy w rozumieniu 3 ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 102. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 111 w § 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli rozpowszechniane, w tym również w środkach komunikowania społecznego w rozumieniu ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia.”;

2) użyte w art. 111 w § 4 w zdaniu drugim, w art. 136 i w art. 495 w § 2 wyrazy „ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego”.

Art. 103. W ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 oraz z 2023 r. poz. 28 i 1688) w art. 6 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przez publikację w środkach komunikowania społecznego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 104. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 66, z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 240, 347, 641, 1586 i 1860) w art. 66 w ust. 1 w pkt 8 wyrazy „ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 105. W ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) w art. 2 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów w środkach komunikowania społecznego w rozumieniu ustawy z dnia ... r. o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (Dz. U. poz. ...), a także do wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej nie stosuje się przepisów art. 5–9, art. 11, art. 13–16, art. 18–22, art. 27, art. 28 ust. 2–10 oraz art. 30 rozporządzenia 2016/679.”.

Rozdział 11

Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 106. 1 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej oraz Marszałek Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nie później niż w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu wyznaczają organizacjom uprawnionym do zgłoszenia kandydatów na członków Rady Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego miesięczny termin zgłoszenia kandydatów.

2 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej powołują członków Rady Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego na pierwszą kadencję w terminie 2 miesięcy od dnia upływu terminu na zgłaszania kandydatów.

Art. 107. Rada Krajowego Instytutu wskazuje kandydata na pierwszego Prezesa Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego bez przeprowadzania konkursu, nie później niż w terminie 4 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu.

Art. 108. 1. Postępowania w sprawie rejestracji dzienników i czasopism wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie umarza się.

2. Podmioty, które zarejestrowały wydawanie dziennika albo czasopisma na podstawie przepisów dotychczasowych są obowiązane do zgłoszenia wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Środków Komunikowania Społecznego w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Wniosek zwolniony jest z opłaty, o której mowa w art. 19 ust. 2.

Art. 109. Tracą moc

1) ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);

- 2) ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 692).

Art. 110. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem art. 106 i art. 107, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Potrzeba i cel wydania ustawy

Obecnie podstawowym aktem regulującym zasady działalności prasy i dziennikarzy jest ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r, poz. 1914), a więc akt przyjęty w niespełna pół roku po formalnym zniesieniu przez komunistyczne władze PRL stanu wojennego. Już sam ten fakt czyni go aktem, który dawno powinien być uchylony i zastąpiony przepisami adekwatnymi do aktualnych uwarunkowań funkcjonowania środków komunikacji społecznej. Tym bardziej, że zgodnie z art. 14 Konstytucji: *Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu*. Niezależnie od wątpliwości terminologicznych jakie powstają na tle użytych w tym przepisie pojęć, należy jednoznacznie stwierdzić, że obecny stan prawny nie odpowiada zakresowi gwarancji ustanowionych w art. 14. Ustawa Prawo prasowe zawiera regulacje nieadekwatne do obecnego ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, nie odpowiada potrzebom związanym uwarunkowaniami społeczno-gospodarczymi. Dodatkowo przepisy dotyczące prasy i dziennikarzy zawiera ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722) i także ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 692). Postęp technologiczny w środkach masowego przekazu i nowe formy działalności prasowej i dziennikarskiej w dużym stopniu sprawiają, że iluzoryczne stają zasady i standardy określone Konstytucji RP stanowiącej w art. 54 ust. 1 że: *Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji, przy jednoczesnym poszanowaniu innych zasad, praw i swobód obywatelskich jak prawo do prywatności, równość wobec prawa*. Prowadzi to do:

- braku rzetelności w przekazach medialnych i wpływa na ich stronniczość;
- braku realnych konsekwencji za nieprzestrzeganie zasad poprawnego dziennikarstwa;
- uzależnienia mediów uwarunkowaniami ekonomicznymi i politycznymi;
- nieobjęcia jednolitymi przepisami form komunikacji społecznej prowadzonych w tzw. nowych mediach (mediach społecznościowych) i nieuwzględnienia specyfiki funkcjonowania platform globalnych (Meta, platforma „X”, Google, itp.);
- nieuwzględnienia zagrożeń związanych z rozwojem i upowszechnianiem się sztucznej inteligencji w środkach masowego przekazu.

Konieczna jest zatem istotna zmiana przepisów ustawowych w celu uaktualnienia regulacji w

zakresie działalności prasowej i dziennikarskiej, co wymaga nowej ustawy. Szczególnymi celami jej przyjęcia jest:

- ujednoczenie w zakresie w jakim regulują to przepisy konstytucyjne przepisów regulujących działalność prasową i dziennikarską;
- rozciągnięcie regulacji ustawowych na wszystkie formy prasy i działalności dziennikarskiej, które posiadają szerszy realny zasięg;
- doprecyzowanie obowiązków dziennikarzy;
- wprowadzenie mechanizmów prawnych pozwalających określać i egzekwować standardy działalności w zakresie środków komunikowania społecznego;
- stworzenie realnych zasad odpowiedzialności za naruszenie zasad poprawnego dziennikarstwa;
- powołanie odrębnych wyspecjalizowanych organów państwa, niezależnych od innych organów administracji publicznej (rządowych i samorządowych), apolitycznych, bezstronnych i odpowiedzialnych za regulowanie działalności prasowej;
- zaostrenie odpowiedzialności za naruszenia przepisów ustawowych.

Uwzględniając zakres niezbędnych zmian w systemie prawnym, proponuje się przyjąć nową ustawę o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego, przy jednoczesnym stworzeniu nowego modelu funkcjonowania środków komunikowania społecznego.

Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana i różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Obecne regulacje nie dotyczą znaczącej części mediów działających w sferze komunikowania społecznego. Prowadzi to do tego, że nie ponoszą one odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad wolności słowa, naruszanie standardów rzetelnego dziennikarstwa, a organy państwa i obywatele nie posiadają instrumentów pozwalających egzekwować prawa określone w art. 14 i art. 54 ust. 1 Konstytucji.

Zdaniem wnioskodawców konieczne jest przede wszystkim wprowadzenie nowej siatki pojęciowej, odpowiadającej rzeczywistemu zakresowi środków i form masowego przekazu w ramach działalności dziennikarskiej. W tym zakresie proponuje się w art. 2 („słowniczku”) ustawy:

- zastąpienie dotychczasowego pojęcia „prasa” pojęciem „środki komunikowania społecznego”, z rozdzieleniem tej ogólnej kategorii na tradycyjne formy działalności prasowej, nadal określane jako „prasa” oraz inne środki masowego przekazu działające głównie w formach środków komunikacji elektronicznej,
- zastąpienie dotychczasowego pojęcia „materiał prasowy” pojęciem „materiał w środku komunikowania społecznego” czego skutkiem będzie objęcie przepisami (prawami i obowiązkami z tym związanymi) znacznie szerszego zakresu działalności prasowej i dziennikarskiej,
- rozszerzenie definicji dziennikarza; obecnie jest nim wyłącznie twórca materiałów prasowych na etapie w redakcji lub osoba działająca na rzecz i z upoważnienia redakcji; nowa definicja obejmuje każdego, kto wytwarza materiał w środku komunikowania społecznego, także działającym bez powoływania redakcji,
- rozszerzenie faktycznego zakresu objętego pojęciami „redaktor”, „redaktor naczelny” i „redakcja” poprzez odniesienie ich do każdego środka komunikowania społecznego,
- wprowadzenie definicji pojęcia „rzetelność”, co pozwoli na precyzyjne określenie obowiązków dziennikarzy i redaktorów oraz ich odpowiedzialności za naruszenia przepisów ustawy.

W kontekście powyższych zmian ważne jest wprowadzenie zasady, że w przypadku nieutworzenia redakcji w środku komunikowania społecznego, prawa i obowiązki redakcji i redaktora naczelnego określone w ustawie wykonuje dziennikarz prowadzący ten środek komunikowania społecznego (art. 2 ust. 2).

Nie ulegają większym zmianom dotychczasowe ogólne przepisy stanowiące podstawowe zasady działalności dziennikarskiej. Jednak przez rozszerzenie zakresu podmiotów im podlegających (środki komunikowania społecznego i szersza definicja dziennikarza), dostęp do informacji, zakaz tłumienia krytyki, ale i obowiązek rzetelnego przedstawiania informacji ulegną znacznemu rozszerzeniu podmiotowemu.

Projekt nie przewiduje także większych zmian w zakresie dotychczasowych praw i obowiązków dziennikarzy (rozdział 2). Rozszerza przede wszystkim katalog zasad wykonywania zawodu, dodając do nich wymóg rzetelności w opracowaniu materiału w środku komunikowania społecznego oraz przestrzegania wymogu niezależności od wydawcy.

Dla usprawnienia procesu uzyskiwania przez dziennikarzy informacji od organów administracji rządowej doprecyzowano przepisy dotyczące rzeczników prasowych, wprowadzając do ustawy przepisy określające ich zadania, a także dostosowując upoważnienie

do wydania rozporządzenia określającego sposób ich powoływania i określania szczegółowych zadań (art. 13).

Istotnym zmianom ulegną przepisy regulujące organizację działalności prasowej (rozdział 3). Rozszerzony zostanie katalog form działalności podlegającej rejestracji. Obecnie obowiązek ten nałożony jest tylko na czasopisma i dzienniki. Po wejściu w życie ustawy dotyczyć będzie każdego innego środka komunikowania społecznego, jeżeli liczba jego odbiorców wynosi co najmniej 50 000. Ze względu na różnorodność form działalności niezbędne jest wydanie przez ministra właściwego do kultury i dziedzictwa narodowego rozporządzenia określającego sposób ustalania liczby odbiorców danego rodzaju środka komunikowania społecznego.

Brak jest uzasadnienia dla podtrzymania dotychczasowego systemu rejestracji działalności prasowej jako zadania sądów powszechnych na poziomie sądu okręgowego. Projekt zakłada, że podmiotem wykonującym to zadanie będzie nowo powołany Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego dysponujący odpowiednim zapleczem merytorycznym i organizacyjnym. Krajowy Rejestr Środków Komunikowania Społecznego służący do rejestracji będzie rejestrem publicznym w rozumieniu ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Należy podkreślić, że mimo zwiększenia liczby podmiotów podlegających rejestracji, procedura zostanie ułatwiona przez wprowadzenia elektronicznego systemu składania wniosków. Pozostałe wymogi formalne i zasady rejestracji, a także odmowy rejestracji nie ulegają zmianie. Obowiązek rejestracji – jak do tej pory – nie będzie dotyczył dostawców usług medialnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji oraz działalności Polskiej Agencji Prasowej.

Obecnie opłata sądowa za wpis do rejestru dzienników i czasopism wynosi 100 złotych. Projekt ustawy ustala opłatę w wysokości 200 złotych. Mimo znacznego zwiększenia jej wysokości należy uznać, że jest adekwatna do tego rodzaju działalności rejestrowanej.

Całkowitą nowością będzie objęcie przepisami ustawowymi praktyki używania sztucznej inteligencji (definiowanej jako samouczący się system informatyczny) do opracowywania materiałów w środkach komunikowania społecznego. Ustawodawca musi uwzględnić, że już obecnie jest ona wykorzystywana w wielu mediach do tworzenia w całości lub części materiałów prasowych, audiowizualnych. Przyjmując, że jest to zjawisko, którego nie da się wyeliminować w działalności redakcji, wydawców i dziennikarzy proponuje się nałożenie obowiązku przekazywania informacji, że opublikowany materiał powstał przy użyciu sztucznej inteligencji (art. 31).

W porównaniu ze stanem obecnym nie ulegają zmianie przepisy dotyczące sprostowań (rozdział 4). Należy jednak podkreślić, że w związku z rozszerzeniem zakresu podmiotowego ustawy znacznemu zwiększeniu ulegnie liczba podmiotów objętych obowiązkiem publikowania sprostowań. Nadto doprecyzowano termin publikacji sprostowania w odniesieniu do wszystkich środków komunikowania społecznego.

Nie zmieniają się także merytoryczne obowiązki związane publikowaniem komunikatów i ogłoszeń urzędowych (rozdział 5), z tym że jak wcześniej to podkreślano, że zmian definicji ustawowych wynika rozszerzenie kręgu podmiotów zobowiązanych

Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego (rozdział 6)

Istotną nowością ustawy jest powołanie nowej niezależnej, specjalistycznej instytucji państwowej właściwej w sprawach środków komunikowania społecznego i działalności dziennikarskiej. Tylko tak statutowany podmiot może zapewnić niezależność dziennikarzy i środków komunikowania społecznego, a także kształtować i egzekwować ich obowiązki. Dlatego ustawą zostanie powołany Krajowy Instytut Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego (dalej „Krajowy Instytut”). Dla zagwarantowania jego niezależności przesądzone, że nie będzie on podlegał nadzorowi przez inne organy państwowe i posiadał własny budżet.

Krajowym Instytutem kierować będzie Prezes Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego (dalej „Prezes Krajowego Instytutu”), wykonujący kompetencje związane z zadaniami Krajowego Rejestru Środków Komunikowania Społecznego, nakładaniem administracyjnych kar pieniężnych za naruszenie przepisów ustawy. Przede wszystkim jednak do zadań Prezesa Krajowego Instytutu należeć będą kwestie niezależności środków komunikowania społecznego, monitorowanie ich rozwoju, podejmowanie współpracy z stowarzyszeniami dziennikarzy i wydawców, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego.

Prezes Krajowego Instytutu będzie działał przy pomocy zastępcy lub zastępców. Szczególnie ważne jest zagwarantowanie fachowości i kompetencji Prezesa. W tym aspekcie przewiduje się, że Prezes Krajowego Instytutu powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Rady Krajowego Instytutu, która zgłasza kandydata spoza swego grona, wyłonionego w drodze konkursu spośród kandydatów posiadających wiedzę specjalistyczną i

doświadczenie w zakresie działalności środków komunikowania społecznego i medialnej. Drugi ważnym aspektem działalności Prezesa jest jego niezależność i bezstronność. Powoływany będzie na 5-letnią kadencję i nie będzie mógł należeć do partii politycznej, związku zawodowego, a także łączyć stanowiska z mandatem posła albo senatora. Dodatkową gwarancją jego niezależności jest immunitet. Przyjęte rozwiązania są symetryczne jak dla innych organów państwa, których niezależność funkcjonowania jest wzmocniona ochroną instytucji immunitetu, czyli wyrażeniem zgody przez Sejm na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz zgody na zatrzymanie lub aresztowanie (Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Prezesa NIK, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Prezes IPN).

Organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Krajowego Instytutu będzie Rada Krajowego Instytutu złożona z 9 członków powoływanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Sejm i Senat. Kadencja członka Rady trwać będzie 7 lat. Zadania Rady Krajowego Instytutu polegać będą na wsparciu merytorycznych działań Prezesa oraz opiniowaniu projektów aktów normatywnych i innych dokumentów przedstawianych przez Prezesa.

Projekt zakłada zachowanie większości dotychczasowych zasad odpowiedzialności prawnej za naruszenie ustawy oraz sankcji (rozdziały 7–9) uwzględniających specyfikę postępowania w tych sprawach. Skróci się termin rozpoznawania powództwa o opublikowanie sprostowania, z 30 do 14 dni. Proponuje się zwiększyć kary za część naruszeń, a także objąć sankcjami nieprzestrzeganie nowych regulacji. Całkowitą nowością jest wprowadzenie instytucji administracyjnych kar pieniężnych za naruszenie ustawy, nakładanych przez Prezesa Krajowego Instytutu w wysokości od 5 000 do 100 000 złotych. To rozwiązanie pozwoli dostosować sankcje do różnych form działalności objętej ustawą i nie tylko wobec osób fizycznych jak dotąd, ale również osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej. W efekcie zapewni to adekwatność kar do konkretnego czynu objętego sankcjami, a także zwiększy aspekt prewencyjny poprzez przyspieszenie postępowań. Ustawa zawiera jedynie podstawowe elementy proceduralne nakładania kar. W pozostałym zakresie stosowany będzie dział IVa Kodeksu postępowania administracyjnego, jak w przypadku administracyjnych kar pieniężnych określonych w innych ustawach.

Zmiany w innych ustawach jako konsekwencja przyjęcia ustawy o wolności i rzetelności środków komunikowania społecznego (rozdział 10)

Zmiany zawarte w art. 82–105 dzielą się na dwa rodzaje konsekwencji legislacyjnych powodujących konieczność zmian w już obowiązujących ustawach:

1) związane z nowymi regulacjami merytorycznymi zawartymi w nowej ustawie lub związane z koniecznością zmiany odesłania do uchylanej ustawy Prawo prasowe:

- art. 82 – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
- art. 83 – ustawa z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe,
- art. 84 – ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych
- art. 85 – ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- art. 86 – ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej,
- art. 89 – ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
- art. 90 – ustawa z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej,
- art. 91 – ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych,
- art. 92 – ustawa z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym,
- art. 93 – ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- art. 94 – ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu,
- art. 95 – ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym,
- art. 96 – ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej,
- art. 97 – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- art. 98 – ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym,
- art. 99 – ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego,
- art. 100 – ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów,
- art. 101 – ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich,
- art. 102 – ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy,

- art. 103 – ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji,
 - art. 104 – ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa,
 - art. 105 – ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych;
- 2) będące konsekwencją uchylecia ustawy o Radzie mediów narodowych:
- art. 87 – ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
 - art. 88 – ustawa z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej.

Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe (rozdział 11)

Wejście w życie ustawy wymaga podjęcia dodatkowych czynności związanych z powołaniem po raz pierwszy Prezesa Krajowego Instytutu, tak aby mógł rozpocząć działalność z dniem wejścia w życie ustawy. Dlatego też w art. 106 i art. 107 przewidziano, że w odpowiednich terminach, w pierwszej kolejności zostaną powołani członkowie Rady Krajowego Instytutu, aby zgłosić kandydata na Prezesa. Przesądzono, że wybór kandydata na pierwszą kadencję zostanie przeprowadzony bez konkursu.

W art. 108 przewidziano przepisy przejściowe związane ze zmianą organu rejestracyjnego i trybu rejestracji, co niesie konieczność umorzenia postępowań rejestracyjnych przed sądami. Nadto, zwolniono z opłat rejestracyjnych te podmioty, które złożyły wnioski w trybie dotychczasowym, aby nie musiały wносить opłat ponownie. Jednocześnie ustalono 6-miesięczny okres na dopełnienie obowiązku rejestracyjnego w nowym trybie przez wszystkie podmioty do tego zobowiązane, powstałe przed dniem wejścia w życie ustawy.

Uchylenie ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych

Status Rady Mediów Narodowych budził istotne wątpliwości ze względu na kolizję jej zadań i kompetencji z konstytucyjnym umocowaniem i zadaniami Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji już na etapie procedury ustawodawczej. Zgodnie z art. 213 Konstytucji *Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji*. Tymczasem Radzie Mediów Narodowych przyznano kompetencje, które nakładają się na konstytucyjne zadania KRRiT. W opinii KRRiT do projektu ustawy o Radzie Mediów Narodowych (druk nr 592, VIII kadencja Sejmu) wskazano, że wkroczy ona w sferę konstytucyjnego organu regulacyjnego odpowiedzialnego za wolność słowa i przestrzeganie interesu publicznego w radiofonii i telewizji². Nie ulega też wątpliwości,

² Pismo Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 14 czerwca 2016 r.

że praktyka funkcjonowania mediów publicznych w okresie obowiązywania ustawy o Radzie Mediów Narodowych pokazała, że obawy te się potwierdziły, niezależnie od tego, że działania samej KRRiT budziły wątpliwości co do realizacji jej celów wynikających z Konstytucji.

Uchylenie ustawy jest tym bardziej konieczne, że mechanizmy prawne zaproponowane w projekcie dążą do przebudowy systemu organów państwowych odpowiedzialnych za właściwe wypełnianie zadań środków komunikowania społecznego z zachowaniem uprawnień zastrzeżonych dla KRRiT.

Wejście w życie ustawy

Proponuje się wejście w życie ustawy z odpowiednio długim 6-miesięcznym okresem *vacatio legis*, co zapewni właściwe jej wdrożenie i przygotowanie się do nowych regulacji przez jej adresatów, z tym że odpowiednio wcześniejszego wejścia w życie wymagają przepisy dostosowujące art. 106 i art. 107.

Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze i prawne

Projektowana ustawa będzie miała korzystne skutki społeczne. Spowoduje zwiększenie niezależności środków komunikowania społecznego. Wpłynie na poprawę rzetelności pracy dziennikarzy, redakcji i wydawców. Zapewni sprawniejsze egzekwowanie obowiązków ustawowych. Zabezpieczy społeczeństwo przed przejawami zniekształcania lub podawania nieprawdziwych informacji w środkach komunikowania społecznego. Korzystnie wpłynie na apolityczność i bezstronność środków masowego przekazu.

Ustawa nie spowoduje istotniejszych skutków gospodarczych. Nie zwiększy kosztów działalności w zakresie prowadzenia środków komunikowania społecznego. Uprości proces rejestracji. Rozszerzenie obowiązku rejestracyjnego nie wpływa konkurencyjność.

Projekt będzie miał wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, ze względu na rozszerzenia obowiązku rejestracyjnego, co przede wszystkim będzie dotyczyło tej kategorii podmiotów. Jednak skutki te w stosunku do podmiotów postępujących zgodnie z nowymi przepisami będą marginalne. Ze względu na charakter wprowadzanych rozwiązań brak jest możliwości wprowadzenia dla tej grupy podmiotów rozwiązań korzystniejszych niż dla pozostałych przedsiębiorców.

Skutki prawne ustawy wynikają ze zmian opisanych wyżej i odzwierciedlone są w przepisach przejściowych.

Ustawa spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa. Należy się spodziewać zwiększenia dochodów z tytułu opłat rejestracyjnych oraz wpływów z administracyjnych kar pieniężnych, z tym że można je uznać za marginalne z punktu widzenia całości dochodów budżetowych. Po stronie wydatkowej nastąpi zmniejszenie wydatków w związku z likwidacją Rady Mediów Narodowych. Natomiast zwiększenie wydatków nastąpi wskutek powołania Krajowego Instytutu Wolności i Rzetelności Środków Komunikowania Społecznego. Biorąc pod uwagę zakres jego zadań, można przyjąć, że roczny koszt jego funkcjonowania nie przekroczy 80 milionów złotych (kwota zbliżona do wydatków na działalność KRRiT według ustawy budżetowej na rok 2023 r.).

Dodatkowe informacje o spełnianiu przez projekt wymogów określonych przepisami

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i nie podlega procedurze notyfikacji.

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych lub przepisów określających wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334).

Projekt nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.